

Tots els carrers de Girona

La plaça del Vi

522

La plaça del Vi és, sense cap mena de dubte, el rovell de l'ou de la ciutat ja des de l'edat mitjana, quan sota les seves voltes s'aixoplugava un mercat que atreïa forasters d'arreu de les comarques, i sobretot d'ençà del segle XV quan el govern municipal s'estableix al casalot que actualment encara ocupen la immensa majoria de les oficines i serveis.

En aquesta plaça hi conflueixen un seguit de carrers i carretons d'arrel medieval, d'entre els quals destaquen el carrer dels Ciutadans, la pujada al pont de Pedra, el carrer Nou del Teatre, el de l'Albereda, i d'altres més estrets, però igualment importants, com el carrer dels Abeuradors i el de les Ferreries Velles.

Deu noms en sis-cents anys

Gràcies a la seva ubicació estratègica, i sobretot pel fet d'encabir-hi la Casa de la Ciutat, aquesta plaça ha tingut al llarg de la història diversos noms, uns d'arrel popular, d'altres forçats per les circumstàncies polítiques del moment. Mercès als treballs dels Drs. Lluís Batlle i Jaume Marquès, i a algunes referències dels Manuals d'Acords municipals podem datar mínimament aquest ball de noms d'ençà de la primera meitat del segle XIV.

La primera denominació que apareix en els documents és la de «**plaça de les Albergaries**» l'any 1343, suposem que en al·lusió als albergs que ocupaven els viatgers i comerciants de pas per la ciutat. Aquest nom continuà vigent en el segle XV, si bé en un curt espai de temps alternà amb el nom de «**plaça de les Gallines**», en clara referència al mercat d'aviram que s'hi celebrava periòdicament.

Caldrà arribar al segle XVI perquè aparegui l'actual denominació de «**plaça del Vi**»: així s'esmenta en un document municipal de l'any 1564, i a partir d'aquesta data en nom es mantindrà fins als primers canvis al nomenclàtor —de clar signe polític— que es duen a terme durant la primera del s. XIX.

Així la plaça es dirà de la «**Constitució**», en homenatge a la Constitució i a les Corts de Cadis del 1812, i el 1814 se la batejarà com a «**plaza del Rey**». Poçs mesos més tard se la rebatejarà com a «**plaza de Fernando VII**», quan el país retorna a l'absolutisme un cop el rei ha decla-

rat nul·la la constitució del 1812.

Amb els canvis polítics del segle XIX la plaça recuperarà la denominació de «**plaza de la Constitución**» fins l'esclat de la revolució del 1868. Un any més tard, aprovada una nova constitució, la plaça rep el nom de «**plaza de la soberania nacional**», i pel 1873, amb motiu de proclamar-se la primera república passa a dir-se obviament «**plaza de la república**». Tampoc aquest nom duraria gaire ja que al cap de pocs dies hom l'esmenta com a «**plaza de la república federal**».

Liquidada la república pel 1875, es restableix el nom de «**plaza de la Constitución**», i ja no es modificarà fins al 1931, en proclamar-se la segona república, quan es decideix utilitzar la denominació de «**plaza de la República**». En acabar la guerra civil el nou Ajuntament acorda en el ple del dia 4 de juliol de 1940 que s'anomeni «**plaza de España**», i finalment en un altre ple del 6 de juny del 1979 l'Ajuntament sortit de les primeres eleccions municipals democràtiques decideix d'acabar amb la tendència a la politització del nom d'aquest indret i restableix la denominació més tradicional i arrelada al llarg de la història, és a dir la de **Plaça del Vi**.

Senyors i botiguers

Inicialment la plaça del Vi es configura gràcies a la construcció d'un seguit de casalots pertanyents a famílies nobles, les quals viuran en aquest indret fins al segle XV. L'any 1462 Santiago Sobrequès assenyala que hi tenien la seva residència famílies de l'aristocràcia burgesa, com ara, els Segurioles, Scala, Vern, Des Puig, Cornell, Bell.lloc i els Agullana. A poc a poc aquesta burgesia enriquida anirà abandonant la plaça, i les seves cases seran llogades a components de la burgesia mercantil. Aquest procés és ja ben visible en els segles XVI i XVII, quan els habitants de la plaça es reparteixen en una vintena d'oficis d'entre els quals destaquen els dedicats al tèxtil.

En una relació de l'any 1695 es concreta que hi viuen dos sastres, dos sabaters, dos fusters, un metge, un ciutadà honrat, un taverner, un valer, un blanquer i una vídua, i pel 1716 es consta-

La plaça del Vi és, sense cap mena de dubte, el rovell de l'ou de la ciutat.

ta en el llibre de cadastre l'alta estimació econòmica de les cases que en la seva immensa majoria continuen en mans de nobles que les deixen en lloguer.

Per tant, la vida econòmica de la plaça, a més de recolzar-se en un comerç que es beneficiava de la proximitat de l'Ajuntament i del fet que durant molts anys fos lloc de pas molt concorregut, es va basar durant l'edat mitjana en la importància dels mercats que s'hi celebraven. El 1442 hi havia un mercat de draps de llana cada dijous, i el 1483 es decideix en virtut d'ordinació que els encants s'havien de fer tots els dimarts davant de la Casa del Consell. Mentrestant, diversos documents acrediten que s'hi reunien els venedors d'aviram i del vi, i que més tard s'amplia a d'altres productes d'altres rams com els mobles i les robes. Encara l'any 1797 trobem que als revenedors forasters d'ous i de gallines se'ls feia instal·lar a la plaça.

La casa de la ciutat

És indubtable que l'edifici més característic de la plaça és l'Ajuntament o Casa de la Ciutat. La trobem descrita ja l'any 1459 amb motiu d'un inventari publicat pel Dr. Lluís Batlle, però bé que la primera descripció feta amb un cert detall correspon a l'any 1716, en el moment de fer-se el Cadastre. En aquest cas es destaca la part de l'edifici dedicada pròpiament a la gestió dels assumptes de la col·lectivitat, l'espai on estava ubicada la importantíssima Taula de Canvi —organisme de canvi i crèdit en funcionament des de la primera del segle XVI— i un reguitzell d'«**aposentos**» i cambres d'entre els quals destacava la Capella de Sant Miquel i la sala del Consell.

També hi havia «**una axida ab tarongers**».

Més tard la casa de la ciutat es va anar transformant per causa de la incidència d'un seguit d'obres d'un cert relleu: a començaments d'aquest segle es va reformar la façana, els despatxos i el saló de sessions i els anys seixanta es va eixamplar en ocupar els locals on hi havia hagut l'històric Cafè Vila, també dit Cafè Militar.

El Cafè Vila ja apareix esmentat l'any 1814, i fins l'any 1956, en què deixà de funcionar, va esdevenir el cafè més freqüentat i amb més vida de la ciutat. Segons conta Joan Vinyas i Comas, hi havia una tertúlia que abraçava tots els components de la vida periodística de començament de segle, i per un anunci del 1918 sabem que comptava amb unes sales de jocs i una ben assortida biblioteca. Pel 1963, amb el cafè ja tancat de temps, es procedeix a iniciar les obres d'adaptació del local per a Oficina de Turisme, que encara actualment —junt amb d'altres serveis— roman en aquest lloc.

Amb tot, és de remarcar que la construcció del Teatre Municipal canvià totalment la fesomia d'una part dels terrenys limítrofs amb la Casa de la Ciutat. El 1860 es procedeix a construir de bell nou un Teatre Municipal, que finalment va ser inaugurat el dia de Sant Narcís amb l'òpera «**La Traviata**» de Verdi. Les obres foren dirigides per Martí Sureda, i compta amb unes pintures i una decoració interior d'alta qualitat. Per a qui vulgui aprofundir en el coneixement del Teatre pot llegir amb profit el llibre de Josep M^a. Birulés, Josep M^a. Fonalleras, Pere Garcia i Ignasi de Solà Morales intitulat «**Història del Teatre Municipal**».

D'altres casalots d'interès són Casa Carles, pertanyent al Bis-

bat, i que durant molt temps d'emprà com a residència de reis i personalitats quan visitaven la ciutat. Aquest noble edifici havia estat propietat de les famílies Xammar i Carles, i actualment aixopluga algunes institucions de caire benèfic-assistencial. També cal destacar la casa que durant els segles XVI i XVII va estatjar el palau de la Generalitat tenia a Girona, i que fa cantonada amb el carrer dels Ciutadans.

Actualment els casalots que s'alcen damunt les famosíssimes voltes de la plaça han sofert moltes variacions en els seus baixos en adaptar-los a les noves necessitats comercials i als nous corrents de disseny. Juntament amb una florada de bars i de botigues de confecció hi conviuen encara unes comptades botigues que mantenen una imatge exterior dels anys vint i trenta d'aquest segle.

Un punt de trobada

Ben segur que resseguir tots els actes oficials, manifestacions de protesta i espectacles de festa que han tingut com a escenari la plaça del Vi ens obligaria a escriure un petit llibre d'història. Per aquesta plaça —tant pel balcó de Casa Carles com pel de l'Ajuntament— hi han passat la immensa majoria de monarques, caps de govern i presidents de la Generalitat en un moment o altre de la nostra història.

Contràriament, en els moments d'una certa tensió aquest espai urbà s'ha convertit en escenari de segu des d'estudiants, o de corregudes i manifestacions en els moments de la crisi del franquisme. Tanmateix, des de les sardanes del Carnestoltes vuit-centista fins als discursos d'inauguració de les Fires actual s'hi han escolat mil i un actes de lleure.

I tot i així, encara resten en aquesta plaça petits detalls que passen desapercebuts a la immensa majoria de concitadans. Només cal fixar-se en el rostre en relleu que hi ha a una altura d'uns dos metres a la cantonada amb el carrer dels Ciutadans i que antigament hom coneixia amb el nom d'en Banyeta, o el magnífic relleu escultòric que representa els quatre sant màrtirs de Girona situat a la casa número 9, a l'exterior de les voltes. Són petits detalls de la història d'una plaça que ha resumit en unes poques pàgines i que ha estat testimoni mut d'una part ben important de la nostra història.

Ramon Alberch i Fugueras

NECROLÒGIQUES

REMIGIO CANER I CASANOVAS

A l'edat de 73 anys, va morir ahir a Girona, Remigio Caner. Era natural de Torrent i residia al carrer Padró Gran, 33, de Palafrugell.

Era casat amb Júlia Exposito Olivo i tenia quatre fills.

La missa exequial tindrà lloc avui a les 5 de la tarda, a l'església de Palafrugell.

RAMIRO LLOVERAS I CASADEVALL

A Girona, va morir ahir Ramiro Lloveras, als 67 anys d'edat. Era natural de Llagostera i residia al carrer Doncelles, 27, de Llagostera.

Era casat amb Carme Mach Soler i tenia una filla.

La missa exequial tindrà lloc avui a les 5 de la tarda, a l'església parroquial de Llagostera.

FRANCESCA AUBÓ I CULUBRET

Abans d'ahir als 69 anys d'edat,

va morir a Girona Francesca Aubó. Era natural de Salt i residia al carrer Montseny, 32, de Girona.

Era vídua de Joan Valentí Vilà i tenia tres fills.

La missa exequial tindrà lloc avui a les 11 del matí, a l'església de Santa Eugènia de Ter, de Girona.

Fe d'errades

En la informació apareguda dimecres passat a la plana 8 de PUNT DIARI, relativa a la constitució de l'ajuntament de Vidreres, s'observen dos errors que convé aclarir. L'alcalde no és Enric Salvadó, sinó Salvador Salvadó, i la representant d'ERC no és Teresa Moré, sinó Isabel Moré.

PREGUEU DÉU EN CARITAT
per l'ànima de

Josep Mestres i Estañol

Vidu de Dolors Noguera i Mestres

Morí el dia 1 de juliol del 1987, a l'edat de 91 anys, havent rebut els Sants Sagraments i la B.A.

A.C.S.

La seva filla, Maria; fill polític, Josep M. Olivé de Puig; filla política, Romana Martínez, vídua de Mestres; néts. Manel, Josep-Maria, Montserrat i Lluís; besnéts i tota la família participen a les seves amistats tan sensible pèrdua. La Missa Exequial en sufragi de la seva ànima se celebrarà avui dijous, dia 2, a les 5 de la tarda, a l'Església Parroquial de Sant Martí.

Domicili familiar: c/ Indústria, n.º 4.

Cassà de la Selva, 2 de juliol de 1987